

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง วิกฤตทะเลสาบสงขลาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ของคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

บทที่ ๘

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้น มีแนวโน้มทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมลง เช่น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดภาวะมลพิษมากขึ้น น้ำในทะเลสาบไม่ไหลเวียนทะเลสาบตื้นเขินอย่างรวดเร็ว และมีภัยธรรมชาติติดตามมาหลายประการ อาทิ ฝนมีน้ำท่วมมากขึ้น น้ำแล้งเกิดความแห้งแล้งอย่างรวดเร็ว ป่าต้นน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว และมีการบุกรุกพื้นที่ป่าพรุรอบทะเลสาบขณะที่ด้านเศรษฐกิจสังคมมีความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร เช่น การใช้น้ำระหว่างนาข้าวกับนากุ้ง การใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท เช่น การใช้พื้นที่นารอบ ๆ ทะเลสาบสงขลา ปลุกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ก่อให้เกิดการสูญเสียความมั่นคงทางอาหาร และความอ่อนแอ ในการพึ่งพาตนเองของชุมชน ด้านประมง มีการใช้เครื่องมือผิดประเภทมากขึ้นทำให้สัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว

ภาครัฐมีความพยายามแก้ไขปัญหพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยได้ให้ความสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่นี้อย่างต่อเนื่อง เครื่องมือที่สำคัญในการใช้แก้ไขปัญหพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือจัดให้มีกลไกการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการเป็นการเฉพาะ และใช้แผนแม่บทหรือแผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการบริหาร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาทะเลสาบสงขลา โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาขึ้น โดยมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน นับว่าเป็นคณะกรรมการชุดแรกที่สุดแลการแก้ปัญหาและพัฒนาทะเลสาบสงขลา

ในปัจจุบันมีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นแผนปฏิบัติการ ในระยะ ๑๐ ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ และมีการจัดทำแผนงบประมาณบูรณาการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ให้คืนสภาพความอุดมสมบูรณ์ เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ และใช้เป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการติดตามการประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พบว่า การดำเนินงาน

หลายประเด็นไม่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคีเครือข่ายภาคประชาชน โดยปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความสำคัญสูงและเป็นปัจจัยหลักต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมด

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้คณะกรรมการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมานติบัญญัติแห่งชาติ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานโดยลงพื้นที่เพื่อรับฟังสรุปผลการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมา และรับฟังประเด็นปัญหาจากประชาชนเมื่อวันที่ ๑๖ - ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘ ณ จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง รวมทั้งได้เชิญอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มาร่วมประชุม เพื่อขอรับทราบปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และเข้าร่วมสัมมนาการประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง “ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ครั้งที่ ๓” เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาประชุมที่รัฐสภา เพื่อประมวลข้อมูล แนวทาง และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ และจัดสัมมนา เรื่อง “ผ่าวิกฤตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ในวันจันทร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๘ ณ ห้องราชดำเนิน ชั้น ๑ โรงแรมรอยัลปริ้นเซส หลานหลวง กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถประมวลสรุปข้อมูล ได้ดังนี้

- การบริหารงบประมาณยังคงเป็นแบบแยกส่วน
- การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน เอกชน สถาบันทางการศึกษายังมีช่องว่าง ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา
- เครือข่ายภาคประชาชน ยังไม่เป็นหนึ่งเดียวในการจัดการ
- ไม่มีระเบียบรองรับ การบริหารงานขององค์กรภาคประชาชนในการจัดการกองทุนที่เป็นของภาครัฐ
- ขาดเจ้าภาพที่มีอำนาจเต็ม แต่ในขณะเดียวกันพบว่า มีข้อดีและโอกาสที่เกิดขึ้นคือ
- มีข้อมูล และงานศึกษาวิจัยจำนวนมาก
- ประชาชนและเครือข่ายมีความเข้มแข็ง ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญ
- มีพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติประมง พ.ศ. ๒๕๕๘
- สถานะการที่ปราศจากผลประโยชน์และแรงกดดันทางการเมือง

๘.๑ ข้อเสนอแนะเร่งด่วนเชิงนโยบาย

๘.๑.๑ ประกาศให้การแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลาเป็นวาระแห่งชาติ และให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๘.๑.๒ มอบหมายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา และให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำงบประมาณและประสานงานการบังคับใช้กฎหมาย

๘.๑.๓ ให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและประสานอย่างจริงจังกับเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา

๘.๑.๔ มอบหมายคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ให้กำกับ ตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา แล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๘.๒ ข้อเสนอแนะรายประเด็นเฉพาะที่สำคัญ

๘.๒.๑ ประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๒.๑.๑ ที่ดินและป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติฯ และกรมป่าไม้ ควรเร่งกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และหากลยุทธ์ในการให้ป่าและคนอยู่ร่วมกันได้อย่างถูกกฎหมาย โดยทำในประเด็นเร่งด่วนดังนี้

๑) เร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ ว่าเป็นชุมชนที่ได้อยู่อาศัยและทำประโยชน์มาก่อนการประกาศพื้นที่ป่าไม้ครั้งแรกหรือไม่ จากเหตุผลที่ปรากฏชัดเจนว่าปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ชุมชนบริเวณใกล้แนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ไม่ทราบแนวเขตอนุรักษ์หรือแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ ซึ่งปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลได้กำหนดชัดเจนในเรื่องการทำแผนที่ที่เป็นมาตรฐานเดียว (One map) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๒) การส่งเสริมในการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้ โดยการฟื้นฟูและปลูกพืชแซมทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศป่าในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่ผ่านมาพบว่า จะหาพื้นที่ปลูกป่าเพิ่มเติมทำได้ยาก พื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของรัฐได้มีการดำเนินการเต็มพื้นที่แล้ว จะเหลือพื้นที่ที่จะดำเนินการได้ เช่น พื้นที่ป่าที่ชุมชนอาศัยหรือทำประโยชน์มาก่อนการประกาศพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังได้แย่งสิทธิ์ระหว่างรัฐกับชุมชนอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่พื้นที่เหล่านี้ได้ดำเนินการ

ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ยางพารา เป็นหลัก การจะนำพื้นที่เหล่านี้มาดำเนินการอนุรักษ์ดินและน้ำตามหลักวิชาการให้มีสภาพระบบนิเวศใกล้เคียงระบบนิเวศป่าไม้ ดังนั้น แนวคิดการปลูกพืชแซมในสวนยางจึงควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในระดับนโยบาย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนทั้งในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร ด้านข้อจำกัดของกฎหมาย (ซึ่งอาจจะต้องมีการดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางซึ่งกำหนดเงื่อนไขในการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตในกรณีที่มิใช่พืชแซมในสวนยางได้ไม่เกิน ๑๕ ต้นต่อไร่ เป็นต้น) รวมถึงวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการแบ่งพื้นที่และภารกิจให้มีความชัดเจน

๓) กรณีการบุกรุกและเกิดไฟป่าทำให้มีการจัดงบประมาณในการป้องกันการบุกรุกรักษาและดับไฟป่า ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากชาวบ้านจุดไฟเผาป่าเพื่อจับปลา ทิ้งตอรั้งแตน และจุดไฟในพื้นที่เอกสารสิทธิ์ให้ลุกลามออกไปพื้นที่ข้างเคียงเพื่อการบุกรุกและขยายพื้นที่ทำกิน และบางส่วนนำเอกสารสิทธิ์ (สค.๑ น.ส.๓ ฯ) ที่ออกโดยมิชอบมาสวมสิทธิ์ในพื้นที่ไฟไหม้ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาดำเนินการสำคัญ ดังนี้ (๑) ให้ตั้งงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อดับไฟป่า (๒) เร่งพิสูจน์สิทธิ์ เมื่อพบข้อเท็จจริงแล้ว ควรทำแผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินการต่อไป

๔) เร่งการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาพื้นที่ป่าพรุที่มีความสำคัญ เช่น ป่าพรุควนขันเลียน ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ขณะนี้เข้าสู่ปัญหาวิกฤตน้ำในพรุแห้ง ดินแตกระแหง และจุดที่ไฟไหม้อยู่ห่างไม่ถึง ๑ กิโลเมตร เป็นต้น

๕) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้โดยให้พิจารณา (๑) จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ต้องดูแลรักษา รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และรถยนต์ควรมีสภาพที่พร้อมใช้งาน (๒) การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนที่อยู่รอบพื้นที่ป่า มีทั้งองค์กรที่หน่วยงานจัดตั้งและตั้งขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงกันไม่ใช่เรื่องที่ต่างคนต่างทำ และ (๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรหาแนวทางในการที่จะให้ทำงานร่วมกันได้

๘.๒.๒ ประเด็นด้านประมง

๘.๒.๒.๑ กรมประมง ควรจัดทำโครงการนำร่องในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นตัวอย่าง โดยให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามาร่วมเรียนรู้ ร่วมดำเนินการร่วมถ่ายทอดความรู้ให้สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง และเมื่อได้ชุมชนต้นแบบแล้ว จะสามารถดำเนินการขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ ได้โดยการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนด้วยกันเอง เพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำที่ลดลงให้มีความยั่งยืน หน่วยงานของรัฐจะต้องค่อย ๆ

ลดความช่วยเหลือลง ในขณะที่ชุมชนจะต้องสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยมีกระบวนการเริ่มต้นจากการจัดสร้างโรงเพาะฟักสัตว์น้ำของชุมชน ให้ชุมชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่การเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์น้ำก่อนปล่อยนั้น จะต้องใช้ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งชุมชนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ดังกล่าว

๘.๒.๒.๒ ตั้งคณะทำงานเพื่อปราบปรามการทำประมงที่ผิดกฎหมายร่วมกันระหว่างกรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมการปกครอง ตำรวจ และอัยการ รวมไปถึงชาวบ้านอาสาสมัครเพื่อร่วมกันชี้เบาะแสในการจับกุมผู้กระทำความผิด และผลักดันการลงโทษทางกฎหมาย โดยให้บริษัทยางที่จับมาได้ทั้งหมดรวมไปถึงเครื่องมือประมงด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นการจัดการขั้นเด็ดขาดกับผู้กระทำผิดอีกด้วย

๘.๒.๒.๓ เนื่องจากโลมาอิรวดี และเต่ากระอันเป็นสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ ให้จัดทำโครงการอนุรักษ์โลมาอิรวดี และเต่ากระอัน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งร่วมกับชุมชน

๘.๒.๓ ประเด็นด้านมลพิษทางน้ำและขยะ

๘.๒.๓.๑ รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนจัดการน้ำเสียอย่างบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

๘.๒.๓.๒ กระทรวงมหาดไทย ต้องดำเนินการกำกับการทำงานของแต่ละเทศบาลที่อยู่ในพื้นที่ให้มีการจัดการน้ำเสียและขยะอย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขยะตกค้างสะสม เท่าที่ศึกษาจากข้อมูลพบว่า ในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา มีระบบบำบัดของเสียและขยะอยู่หลายพื้นที่ซึ่งเพียงพอต่อการจัดเก็บและบำบัด แต่ยังคงขาดการบริหารจัดการที่ดีเท่านั้น

๘.๒.๓.๓ ปัญหาการบังคับใช้ผังเมืองที่เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัด ในกรณีเร่งด่วนสามารถออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือออกกฎกระทรวงเพื่อบังคับเกี่ยวกับผังเมืองในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้ โดยนำพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาปรับใช้ร่วมกันเพื่อบังคับใช้เกี่ยวกับการควบคุมอาคาร และโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่

๘.๒.๔ ประเด็นด้านการท่องเที่ยว

ให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพสูงในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และมีอารยธรรมยาวนาน

๘.๒.๕ ประเด็นกลไกการบริหาร

รัฐบาลควรมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเจ้าภาพหลักระดับกระทรวง ซึ่งมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายอยู่แล้วถึง ๓ หน่วยงาน คือ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควรมีการบูรณาการการทำงานให้สอดคล้องกัน โดยมีเป้าหมายการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีความสำคัญต่อเนื่อง ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงข้อดี และข้อจำกัดต่างๆ ด้วย ซึ่งสามารถจะทำได้หลายแนวทาง เช่น

- คณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ
- คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แห่งชาติตามมาตรา ๕ ของ พระราชบัญญัติส่งเสริมบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ เสนอตั้งคณะอนุกรรมการ
- คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องเสนอแก้ไขอำนาจหน้าที่ให้ครอบคลุม พื้นที่บนบกด้วย

ภาพที่ ๓๒ นาข้าวติดทะเลน้อย แปลงสีเขียวและปลั่งสีทอง จังหวัดพัทลุง

ที่มา : ศรีปากประ รีสอร์ท (Sripakpra Resort) จังหวัดพัทลุง

๘.๓ ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

๘.๓.๑ รัฐบาลควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการทำงานขององค์กรภาคประชาชน เพื่อเป็นกลไกเสริมในการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

๘.๓.๒ ควรพิจารณาเพิ่มสัดส่วนของภาคประชาชนในคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น เพราะเดิมมีสัดส่วนที่น้อยเกินไป

๘.๓.๓ ควรมีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับทะเลสาบสงขลาโดยเฉพาะสำหรับประชาชน

ภาพที่ ๓๓ ผลิตภัณฑ์จากการจักสานกระจูด จังหวัดพัทลุง
(เป็นผลิตภัณฑ์ที่นิยมใช้มาตั้งแต่ดั้งเดิม ใช้รองนอนและรองนั่ง โดยการจักสานเป็นเครื่องใช้ในบ้าน)
หมู่บ้านทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย และตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ที่มา : โครงการพัฒนาเว็บบล็อกเรื่องพัฒนากระจูด